

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань свободи слова та інформаційної політики

01008, м. Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.: 286-83-79

№ 04-32/20-28

"22" Од 2019 р.

Моргунову І.

Шановний пане Ігоре!

За дорученням першого заступника Голови Верховної Ради України І. Герашенко до Комітету направлено на розгляд ініційовану Вами електронну петицію під назвою «Закрити всі теле- та радіоканали або обмежити їх мовлення».

Електронна петиція, автором якої Ви є, в установлений строк не набрала необхідної кількості голосів на її підтримку, тому розглядалась як звернення громадян відповідно до частини десятої статті 23¹ Закону України «Про звернення громадян».

У цій петиції зазначається про вплив «підконтрольних можновладцям» ЗМІ на думки людей, відсутність зворотного зв'язку між телебаченням та глядачами, деградацію населення, яка пов'язана зі змістовним наповненням мовлення. Тому пропонується «припинити мовлення всіх телеканалів на території України, за винятком освітніх (наука і т.п.) та інформаційних (Рада і т.п.). З можливістю у випадку НП вставити новинний блок з даної проблеми».

Уважно розглянувши Ваші твердження та пропозицію, у межах предмету відання Комітету, повідомляємо таке.

Порушене Вами питання достатньо врегульоване чинним законодавством України. Окреслимо основні його законодавчі аспекти.

Основоположним у цьому контексті є те, що Україна є суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава, суспільне життя в якій ґрунтується на засадах політичної, економічної та ідеологічної багатоманітності.

Основний Закон країни визначає, що кожному гарантується право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань. Кожен має право на інформацію, що передбачає можливість вільного одержання, використання, поширення, зберігання та захисту інформації, необхідної для реалізації своїх прав, свобод і законних інтересів. Реалізація

права на інформацію не повинна порушувати громадські, політичні, економічні, соціальні, духовні, екологічні та інші права, свободи і законні інтереси інших громадян, права та інтереси юридичних осіб (стаття 5 Закону України «Про інформацію»).

Право на інформацію може бути обмежене законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку, з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя (частина друга статті 6 Закону України «Про інформацію»).

Відносини, що виникають у сфері телевізійного та радіомовлення на території України, визначає правові, економічні, соціальні, організаційні умови їх функціонування, спрямовані на реалізацію свободи слова, прав громадян на отримання повної, достовірної та оперативної інформації, на відкрите і вільне обговорення суспільних питань, регулює Закон України «Про телебачення і радіомовлення».

До основних принципів державної політики у сфері телебачення і радіомовлення цей Закон відніс такі:

1. Держава проводить політику протекціонізму щодо розповсюдження програм і передач вітчизняного виробництва;

2. Держава створює умови для забезпечення засобами телерадіомовлення культурних та інформаційних потреб громадян України, а також потреб етнічних українців, які проживають за межами України;

3. Держава підтримує об'єднання суб'єктів інформаційної діяльності в галузі телебачення і радіомовлення (телерадіоорганізацій та провайдерів програмної послуги) у самоврядні організації;

4. Держава не чинить перепон прямому прийому телевізійних і радіопрограм та передач з інших країн, які транслюються мовою національної меншини або подібною до неї регіональною мовою;

5. Держава встановлює дієві обмеження щодо монополізації телерадіоорганізацій промислово-фінансовими, політичними та іншими групами чи окремими особами, а також гарантує захист телерадіоорганізацій від фінансового і політичного тиску з боку фінансово-політичних груп та органів державної влади і органів місцевого самоврядування;

6. Держава гарантує реалізацію прав на інформацію, на вільне і відкрите обговорення суспільно важливих проблем із застосуванням телебачення і радіомовлення;

7. Держава всіма можливими законними засобами не допускає в інформаційних та інших телерадіопрограмах систематичного цілеспрямованого безпідставного загострення уваги на війні, насильстві і жорстокості, розпалюванні расової, національної та релігійної ворожнечі або позитивного їх подання (трактування), а також забезпечує ідеологічний і політичний плюралізм у сфері аудіовізуальних засобів масової інформації;

8. Держава законодавчо визначає органи влади, які здійснюють реєстраційні та регулюючі функції у галузі телерадіомовлення і не допускає створення нових чи наділення існуючих державних органів тотожними або дублюючими повноваженнями щодо аудіовізуальних засобів масової інформації;

9. Не допускається подвійне ліцензування одного й того ж виду діяльності в галузі телебачення і радіомовлення.

Єдиним органом державного регулювання діяльності у сфері телебачення і радіомовлення незалежно від способу розповсюдження телерадіопрограм і передач є Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення (далі – Національна рада).

Державне регулювання національного телерадіоінформаційного простору здійснюється відповідно до Плану розвитку національного телерадіоінформаційного простору, який розробляє і затверджує Національна рада згідно з визначеними законами України принципами, завданнями та пріоритетами.

На підставі Плану розвитку Національна рада приймає рішення щодо створення та розвитку каналів мовлення, мереж мовлення та телемереж, які передбачають використання радіочастотного ресурсу України, визначає конкурсні умови та оголошує конкурси на отримання ліцензій на мовлення, визначає умови ліцензій на мовлення, яке ліцензується за реєстраційним принципом.

План розвитку складається з двох частин:

а) Плану використання радіочастотного ресурсу, виділеного для телебачення і радіомовлення;

б) основних вимог щодо змістовного наповнення та співвідношення форматів мовлення у кожному з територіальних сегментів телерадіоінформаційного простору.

При проведенні конкурсів на видачу ліцензії на мовлення Національна рада керується необхідністю:

- ✓ забезпечення інформаційних потреб громадян, у тому числі забезпечення громадян місцевими новинами;
- ✓ захисту інтересів держави, протидії інформаційній агресії;
- ✓ захисту інтересів виробників національного аудіовізуального продукту;
- ✓ розвитку державної мови;
- ✓ захисту прав та інтересів національних меншин;
- ✓ захисту осіб, які опинилися на тимчасово окупованих територіях;
- ✓ захисту інтересів національних мовників;
- ✓ розвитку регіональних, місцевих і некомерційних мовників;
- ✓ реалізації державної політики з вивчення іноземних мов, спрямованої на забезпечення інтеграції України до європейського політичного, економічного і науково-освітнього простору.

Виходячи з цих пріоритетів Національна рада визначає на конкурсних умовах відповідні вимоги до програмної концепції мовлення.

Природно, що телеглядачам і радіослухачам можуть подобатися або не подобатися продукти телерадіоорганізацій. Водночас, усвідомлюємо те, що не має меж для вдосконалення змістовного наповнення ефіру телебачення і радіомовлення. І саме телеглядачі і радіослухачі суттєво впливають на зміст програм або передач телерадіоорганізації.

Для цього телеглядачі і радіослухачі мають право:

- ✓ приймати програми телерадіоорганізацій, які доступні для прийому на території України;
- ✓ одержувати інформацію про розклад передач;
- ✓ звертатися до телерадіоорганізації, її засновників, Національної ради, Державного комітету телебачення і радіомовлення України із зауваженнями та пропозиціями щодо змісту і технічної якості відповідних програм або передач і отримувати письмово або безпосередньо у передачах відповідь на звернення;
- ✓ у порядку, визначеному законом, спростовувати інформацію про них, поширену телерадіоорганізацією.

Варто відзначити, що громадянин або юридична особа мають право вимагати від телерадіоорганізації спростування поширених у її програмі чи передачі відомостей, які не відповідають дійсності та/або принижують честь і гідність особи. Заяву з вимогою спростування має бути подано до телерадіоорганізації у письмовій формі протягом 14 днів з дня поширення таких відомостей з письмовим повідомленням про це Національної ради. Телерадіоорганізація зобов'язана розглянути заяву у семиденний термін з дня її надходження, якщо інше не передбачено законодавством України. На вимогу заявника телерадіоорганізація зобов'язана надати йому можливість безкоштовного прослуховування (перегляду) відповідного фрагменту програми чи передачі або надати копію запису фрагменту з відповідною оплатою.

Якщо в телерадіоорганізації відсутні достатні докази того, що поширені нею відомості відповідають дійсності, вона зобов'язана терміново їх спростувати. Спростування повинно бути поширено тією ж телерадіоорганізацією і в такій же програмі чи передачі, що й відомості, які не відповідають дійсності, або в інший час за домовленістю з особою, права якої були порушені. У спростуванні має бути зазначено, які відомості не відповідають дійсності, коли і в якій програмі чи передачі вони були поширені телерадіоорганізацією.

Якщо громадянин чи юридична особа надали текст спростування, то він підлягає поширенню за умови його відповідності вимогам цього Закону. Скорочення чи інші зміни в тексті спростування, поданого заявником, без його згоди не допускаються. Телерадіоорганізація, яка зобов'язана поширити текст спростування, на вимогу громадянина чи представника юридичної особи може надати йому можливість зачитати власний текст і передати його в запису. Про передбачуваний термін поширення та зміст тексту спростування телерадіоорганізація зобов'язана повідомити заявника.

У разі відмови телерадіоорганізації від спростування вона зобов'язана терміново повідомити про це заявника. А у разі винесення судом рішення про спростування текст спростування поширюється телерадіоорганізацією в порядку, визначеному Законом.

Телерадіоорганізація може відмовити особі у спростуванні поширеної інформації, якщо заяву про спростування було подано з порушенням вимог Закону.

Насамкінець стосовно Вашої пропозиції «припинити мовлення всіх телеканалів на території України, за винятком освітніх та інформаційних. З можливістю у випадку НП вставити новинний блок з даної проблеми».

Законом визначені гарантії свободи діяльності телерадіоорганізацій, відповідно до яких:

- ✓ цензура інформаційної діяльності телерадіоорганізації забороняється;
- ✓ телерадіоорганізація є незалежною у визначенні змісту програм та передач;
- ✓ не вмотивоване законодавством України втручання органів державної влади чи органів місцевого самоврядування, громадських чи релігійних об'єднань, їх посадових осіб чи працівників, а також власників у сферу професійної діяльності телерадіоорганізацій не допускається.

Стаття 52 Закону України «Про телебачення і радіомовлення» визначає перелік підстав для припинення мовлення:

1. Закінчення терміну дії ліцензії, якщо строк її дії не був продовжений, або анулювання ліцензії відповідно до вимог Закону.

2. Протягом доби з дня закінчення строку дії або анулювання ліцензії ліцензіат зобов'язаний припинити мовлення.

3. Продовження мовлення після отримання офіційного повідомлення про анулювання ліцензії тягне за собою відповідальність керівника телерадіоорганізації та керівника відповідного оператора телекомунікацій, який надає послуги з експлуатації технічних засобів мовлення, відповідно до закону.

На час надзвичайного та/чи воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях відповідно до закону може встановлюватися особливий режим роботи аудіовізуальних засобів масової інформації. Особливості регулювання мовлення під час надзвичайного та/чи воєнного стану визначаються законом (ст.51 Закону України «Про телебачення і радіомовлення»).

З повагою

Голова Комітету

Вікторія Сюмар